

FOAIA POPORULUI

Apare în fie care Duminică

Cea mai veche foaie politică-poporală înființată la anul 1892 de partidul național român

Sub conducerea unui comitet

PREȚUL ABONAMENTULUI

Pe un an Lei 20.—
Pe o jumătate de an Lei 10.—
Pe un pătrar de an Lei 5.—
Prețul unui exemplar Lei —.50

Redacția și Administrația:
Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 12.
(lângă poștă)

Telefon Nr. 146.
Adresa telegrafică: »Foaia Poporului«.

INSERATE

se primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI
(strada Măcelarilor Nr. 12).

Un șir peti primadată 1 leu, a doua-oară
80 bani, a treia-oară 70 bani.

Schimbarea coroanelor.

Nu dorim o schimbare favorabilă, ca să ne îmbogățim, ci ca să nu ajungem în Ardeal în lipsă de bani, față de vechiul regat; iar scumpetea să nu mai crească, ci să scadă

La alt loc al foi publicăm proiectul de lege, prezentat camerei în zilele acestea, în cauza retragerii coroanelor. Acest proiect nu ne mulțumește deloc. De ce, vom lămurii pe scurt în cele următoare.

Proiectul nu spune: cât se va da pentru o coroană și dacă toate coroanele (hârtii mari sau mici) vor fi egal schimbate? Totul se ascunde în negură. Pentru speculanți e bine așa, dar răul e, că și la urmă nu ne vom alege cu procopseală.

După unele svonuri se susține: Pentru o coroană se va da 30 bani, iar pentru 20 bani o obligație pe numele proprietarului, care nu se poate vinde, nu aduce nici o dobândă și numai după 50 de ani se va plăti... Prin urmare: de formă se stabilește leul cu 2 coroane, dar de fapt omul nu capătă la mână nici după 3 coroane 1 leu. (De treiori 30 bani face abia 90 bani, și tot mai trebuiesc 10 bani până la 1 leu).

Ce va urma după o astfel de preschimbare a coroanelor? În Ardeal vom avea atâta putere de bani mai puțini. (De pildă după fiecare mie de coroane numai 300 de lei).

Pecând frații din vechiul regat rămân cu toți lei ce-i au, atât cei dela Banca Națională, cât și Banca Generală (cei germani), iar pe deasupra și sumedenia de coroane cumpărate dela noi, tot trei coroane sau și mai mult la un leu.

Aici trebuie să facem o constatare: Dacă se susține, că sunt prea multe coroane în circulație, nu mai puțin e adevărat, că sunt și lei prea mulți (în vechiul regat.) Noi în Ardeal n'avem lei, ci numai mărfuri cumpărate scump în Regat.

Ei, atunci de ce să se retragă numai coroane din circulație? Nu s'ar putea hotărî azi coroana egală cu leul, iar mâne să se înceapă retragerea oricărei sume procentuale de lei, dar din întreg cuprinsul României? Aceasta după o cheie anumită: din ce prezintă cineva mai mulți bani la preschimbare, din ce să i-se dețină mai mult. (Că-i zici taxă de schimb sau dare după câștig din războiu e indiferent.) Iar ca să nu se facă abuzuri, să se pună pedepse grele.

Dacă guvernul va aduce o lege, după care să nu dea în bani gata decât 30 bani la 1 coroană, atunci Ardealul e dus la sapă

de lemn, fiindcă nu putem susținea pe nici o cale o concurență cinstită cu frații din vechiul regat, cari și pe mai departe vor avea lei din greu.

Noi Ardelenii nu vom avea destui bani în circulație (umblare), băncile noastre nu vor putea da împrumuturi, noi întreprinderi nu se vor putea înființa, industria se va sbate în nisip, iar comerțul tot așa.

Ca să ne susținem la suprafață cât de cât, va trebui să batem ușile după împrumuturi pe la băncile cele mari din București, cu procentele lor dela... 10 în sus.

De altcum aflăm, că mai prin toate orașele Ardealului încep a se așeza filiale de-ale marilor bănci bucureștene. Ele prevăd, că după o schimbare așa de nefavorabilă a coroanelor, vor putea din nou face gheșeftării cu mărfuri și împrumuturi cu procente mari numai ca ele.

Acum întreb: Dacă la noi în Ardeal, peste câteva săptămâni, vom avea mai puțin de a treia parte din banii de acum, iar mărfurile și materialele industriale sunt cumpărate pe prețurile scumpe de azi, — atunci prin ce mijloace putem ajunge la ieftinătate? Doar oamenii nostri nu pot aduce noi mărfuri, — chiar dacă acelea s'ar ieftini, — neavând bani destui!

În schimb vor aduce la vreme speculanții din București, Galați și Constanța. Ei au și în viitor lei destui și coroane speculate pe mai nimie (până atunci prefăcute în lei.) Acestia ne vor concura la noi acasă, pe când Ardelenii, unii vor bancrota, alții vor sta pe loc.

Cât pentru țărâtime, să prea poate, că ea, neputându-și cumpăra unelte, mașini etc. mai ieftine, — fără considerare la felul de schimb al coroanei — pe produsele agricole va cere prețuri în lei ca mai nainte în coroane. Iar funcționăreimea, care azi crede, că prin schimbul de 2 sau 3 coroane la 1 leu, se ajunge mai curând la ieftinătate, se va vedea din nou amar înșelată în așteptările ei îndreptățite.

Oricum am privi lucrul, una stă: scoaterea din circulație a banilor numai în o parte a țării, nu poate duce la bine. Urmează iarăș favoruri pe socoteala unora, în paguba altora.

Cea mai mare greșală a statului a fost când a scoborît coroana la 50 bani, uitân-

du-și a o scoate măcar din circulație, până când nu începuse specula. Atunci se trecea ușor la ordinea zilei.

Ferește-ne Doamne, să nu se facă acum noi greșeli, poate nedorite, ci din lipsă de prevedere și destulă chibzuială! Azi nu mai e sufletul din Ianuarie 1919! O nouă greșală așa mare, urmată de o nouă speculă de credit și gheșeftării duce Ardealul la desperare, îl dă de mal, iar cu el și un ideal, care ne-a costat pe toți Români atâtea suferințe!

Nicolae Bratu.

Infrângerea Poloniei și situația României.

Neastâmpărul și pofta prea mare a polonilor și-a primit pedeapsa. În loc să se fi liniștit, să-și întărească granițele și țara reînviată, polonii au căutat măr de ceartă cu bolșevicii ruși și conduși de ghinări francezi au început lupta cu bolșevicii. La început le-a mers bine de minune. În toate ciocnirile erau biruitori.

Dar norocul e nestatornic și la urmă a trecut pe partea rușilor și bieții poloni au fost nevoiți să se retragă din infrângere în infrângere. În disperarea lor, văzându-și amenințată țara de cutropirea bolșevicilor au cerut aliaților ajutor grabnic, căci altcum va fi rău.

Anglia a văzut situația strâmtorată și a înțeles glasul de rugă a polonilor înfrânți, dar au văzut și primejdia cea mare ce poate răsări din totala infrângere a polonilor: bolșevicii ruși se vor uni cu bolșevicii nemți, unguri, cu bulgari și turci și pacea și liniștea lumii va fi din nou turburată de moarte.

Pentru ca să ocolească primejdia, Anglia a dat poruncă bolșevicilor din Moscva și polonilor din Varșovia să înceteze luptele, sau cum se zice să facă armistițiu. Le-a pus și un termen pentru împlinirea poruncii, anume până în 18 Iulie, care a fost Duminică trecută.

Polonii au răspuns, că ei primesc să facă armistițiu, dar bolșevicii ruși n'au răspuns până Duminică nimic.

Deoarece trupele bolșevice se apropie în înaintarea lor de granițele României, în Basarabia și în Bucovina, guvernul român a luat măsuri ca granițele să fie apărate, ca nu cumva trupele rusești să intre și la noi în țară. Iar Duminică s'a ținut un sfat de ministri sub președenția Maiestăți Sale Regelui, cu care ocaziune ministrul afacerilor străine, Tache Ionescu, a arătat pe larg situația în care se află țara.

Ministrul Tache Ionescu a spus, că dacă bolșevicii ruși nu primesc să facă armistițiul, aliații, (adecă America, Anglia, Franța și celelalte țări aliate), vor începe o luptă aprigă în contra bolșevicilor. Dacă se va întâmpla aceasta, atunci și România, ca aliată credincioasă, va fi nevoită să trimită o parte din armată în contra rușilor bolșevici, primejdia lumii. România în toate treburile trebuie să meargă mână în mână cu neamurile alături de cari a biruit. Și deaceia nu putem face pace cu bolșevicii din Moscva, fiindcă ar fi nenorocul nostru să ne rupem tocmai acum de către Anglia și Franța.

Deocamdată nu s'a hotărât în sfatul ministrilor decât să se întărească armata încredințată cu paza granițelor, iar dacă va cere trebuința și interesele mai înalte ale patriei să ne pregătim cu toții de a ne apăra patria unită și avutul sfânt al strămoșilor.

Nădăjduim însă, că bolșevicii primesc condițiile de armistițiu — un ziar din Paris aduce știrea, că le-ar fi primit deja, — și astfel pacea lumii se va putea statornici, pe cum cu toții așteptăm.

Proiectul de lege pentru unificarea valutei.

Art. 1. Ministerul de Finanțe este împuternicit să retragă din circulațiune, prin Banca Națională a României, la timpul ce se va hotări, rublele și coroanele înlocuindu-le cu bilete (bancnote, hârtii) de ale Băncii Naționale.

Art. 2. Ministerul de Finanțe este împuternicit să fixeze (hotărască) prin regulament sau ordinațiuni felul monedelor (banilor) ce se vor primi la preschimbare contra monedă nouă în bani gata sau în alte titluri (bon etc.); deasemenea să hotărască împreună cu Banca Națională organele însărcinate cu îndeplinirea acestei lucrări. — După trecerea timpului numit pentru retragerea coroanelor și rublelor, acestea nu vor mai avea nici o putere obligatorie în tot cuprinsul României.

Art. 3. Cursul (prețul) coroanelor și rublelor se va hotări la timpul său din partea consiliului de ministri, după propunerea ministerului de finanțe.

Art. 4. Ceice vor lucra contra la vr'o dispoziție, ce se va lua cu privire la preschimbarea acestor bani, se vor pedepsi cu amendă dela 1000—10,000 lei, iar banii aflați se vor confisca în folosul statului. (Aci urmează o seamă de mărunțisuri asupra opreliștei și judecarea celor vinovați).

Art. 6. Ceice vor arăta pe înșelători la preschimbarea monedelor, vor primi un premiu până la 40 dela sută din valoarea sumelor confiscate și-a pedepsei în bani încasată de stat.

Corpurile Legiuitoare.

În Cameră se discută încă mereu la mesaj. Mai în fiecare zi sunt atacuri cu vorbe grele între deputații guvernamentali și opoziție. Curg învinuirile și pe tema patriotismului: Părintele Lucaciu, care a părăsit partidul național, a atacat pe unii conducători ai partidului, că în decursul războiului n'ar fi fost la calmea chemării. Despre unii are dreptate. Dar de aci încă nu urmează, că partidul național se moară,

ci numai oamenii slabi. Rău destul, că bătrânul Lucaciu încă s'a lăsat tirit de patimi personale...

O curioasă vorbire a ținut drăguțul deputat averescan Broșu, făcând pe marele luptător din trecut. Lumea — iar el poate tot așa!? — și-a uitat, că în 1916 înjura pe șeful lui de acum, pe ministrul Goga, de dezertor și trădător. Acest om a fost singura creatură, care, în timp de 24 ani, a mănjit — în lipsa redactorului mobilizat — o pagină din „Foaia Poporului“, scriind despre ceice au trecut în România, că sunt dezertori și trădători... Și totuși azi e colegă-deputat într'un partid cu ministrul Goga. Ce cavalerism la un astfel de deputat și ce bine își alege ministrul Goga oamenii! Dar domnii Vaida și Iorga i-au spus de noroc acestui slab de inger din 1916.

Despre proiectul de lege în cauza schimbării toroanelor scriem la alt loc al foi. Desbaterea proiectului va ajunge în zilele acestea.

De asemenea s'a prezentat Camerei și proiectul de budget (venitele și cheltuelile țării). Sunt 6 miliarde 100 milioane la venite și 6 miliarde 600 milioane la cheltueli. Prin urmare un deficit (pagubă) de 500 milioane. Mai pe larg asupra budgetului în numărul viitor.

Răvaș politic.

Polonia.

Către Polonia se îndreaptă azi toate privirile. Ea, care acum o lună începuse o ofenzivă atât de nenorocoasă împotriva bolșevicilor ruși, astăzi nu e în stare să-și mai apere nici hotarele. Bolșevicii au trecut pe pământ polon și cei dela Moscva cer ca trupele bolșevice să nu se oprească până în Varșovia, capitala Poloniei. Anglia face eforturi energice să constrângă pe bolșevici să-și opri înaintarea și să facă pace cu polonii. În caz că nu le izbutește, guvernul polon se refugiază din Varșovia. Știrile mai noi spun, că bolșevicii ar fi ocupat Lemberg și orașul Vilna. — Să nădăjduim, că bolșevicii se vor cuminti și vor face pacea dorită și cerută de poloni.

Grecia.

Trupele grecești înaintază biruitoare în Asia-mică, dar n'au noroc nici decum în Tracia (mai înjos de Bulgaria). Aici, spun gazetele bulgărești, grecii au mâncat o bătaie destul de zdravănă dela trupele turcești. Într-o singură luptă grecii au pierdut mai mult de o divizie de oameni și material de luptă.

Italia.

Italianii sunt nemulțumiți cu despăgubirile ce le vor căpăta după împărțeala Englezilor și Franțezilor, dela Nemți și Austro-Ungari.

Cu Albania încă nu le merge bine Italianilor, fiindcă Albanezii cer, ca întreg pământul Albanez să fie al lor.

Franța.

e țara în care se lucră fără multă vorbă, care stăruie din toate puterile pentru vindicarea rănilor pricinuite de războiu. În județul Somme, unde s'au dat luptele cele mai crâncene, se spune, că s'au reclădit 8200 case și s'au clădit 10,000 zidiri noi; s'au astupat 26,800 kilometri de tranșee și toate găurile pricinuite de gloanțele de tunuri. S'a sămănat în acel județ 1,300,000 hectare de pământ, s'au pus în lucrare 230 fabrici și ateliere de industrie. Și toate acestea într'un singur județ!

Veturia Dr. Stroia mama orfanilor.

În dimineața Sâmbetei trecute s'a stins pe neașteptate, în chip fulgerător, cea mai harnică, cea mai bună, cea mai miloasă creștină, cea mai iubitoare mamă și cea mai credincioasă soție: Veturia Dr. Stroia, fiica arhimandritului Nicolae Ivan. Pe lângă întristatul soț și greu încercatul tată, o mai deplâng pe răposata o fiica abia măritată și una minoră, cum și numeroase rudeni.

Prin moartea soției protopopului din Sibiu Dr. I. Stroia, societatea românească n'a pierdut numai un prețios factor în viața culturală și religioasă, ci pe ocrotitoarea sinceră și duiosă a săracilor, pe mângâitoarea celor îndurerăți și pe mama harnică și iubitoare a orfanilor.

O! și câți orfani are neamul nostru în urma cumplitelui războiu! Adormita în Domnul, cu inima ei plină de dragoste pentru binele obștei, urmând îndemnul sufletului, s'a pus cu toate puterile în slujba orfanilor noștri de războiu și prin muncă neobosită, însuflețită de curată atragere față de cei desmoșteniți, a devenit mama cea bună a orfanilor.

Optzeci de orfani a strâns biserica arhidiecezană din Sibiu și Veturia Stroia a luat de bună voie sarcina de a îngriji de acești orfani. Și o mamă mai iubitoare, mai duiosă, mai mângâitoare n'ar fi putut afla bieții orfani, decât pe mama Veturia. Deși tină, în cea mai frumoasă vârstă, când viața cu plăcerile ei ispitește, ea se lipsește de toate petrecerile, de toate plăcerile vieții, căutându-și adevărată fericire în facerea de bine, în alinarea durerilor, în mângâierea și îngrijirea dragostoașă a orfanilor.

Astăzi cei 80 orfani dela școala centrală din Sibiu au devenit din nou orfani. Aceasta a dovedit o și lacrimile lor după răposata, cari au fost sincere și poate mai calde decât după părintele trupesc. Căci anevdie se va mai afla vre-o doamnă din societatea română, care să se dedice cu atâta dragoste îngrijirii orfanilor, care să i supravegheze și mângâie noaptea în somn, să i îngrijescă cu duloșle când sunt bolnavi și să i învețe spre tot ce-i bun și frumos.

Dar nu numai față de orfani a fost bună, și plină de sprijin, ci față de orice om obidit și învâluit de necazuri. Deaceia simțim atât de dureros moartea ei atât de grabnică!

Dumnezeu să-i răsplătească în ceruri tot binele ce a știut ea să săvârșească aici pe pământ! Iar pe întristata familie, în frunte cu iubitul ei soț Dr. Stroia și nemângăiatul tată, arhimandritul Ivan, Dumnezeu să-i mângâie și să le dea putere, spre a putea suporta această grea lovitură a sorții.

Provederea Ardealului cu bucate.

Din București se dă următoarea știre: Pentru înlesnirea provederei Ardealului (și Bucovinei) cu bucatele de trebuință, guvernul a hotărât să adune prin secretariatul Refacerii și Aprovizionării, grâul, secara și cucuruzul din mai multe județe din vechiul regat.

Ministrul comunicațiilor, ținând socoteală de lipsurile poporului din ținuturile

Ardealului și Bucovinei, a poruncit, ca toate aceste transporturi, fie că se fac în trenuri întregi ori cu vagoane singuratic, să se trimită îngrabă, înaintea tuturor altor transporturi.

Dacă direcția căilor ferate din Cluj va avea la îndemână mașini, să trimită cel puțin opt în garile din Pitești și Craiova, să ajute a grăbi transporturile.

Până aci știrea din București.

Toate acestea sunt bune și frumoase. Așteptăm însă ca să se treacă porunca și hotărîrea în fapte și să se îngrijească guvernul cât mai îngrabă, ca sătenii noștri să nu fie exploatați în tot felul, ca să nu-i amărească până în adâncul sufletului.

Adunare în Sibiu pentru regularea valutei.

Vineri, în 23 Iulie a. c., la orele 3 după amiază, se va ține în sala dela „Casa Societății” (Gesellschaftshaus) din Sibiu, o adunare populară, cu următoarea ordine de zi:

Discuțiune și pronunțare în chestia de atăta însemnătate pentru situația noastră economică și financiară, a regulării valutei.

La această adunare sunt rugați să ia parte toți aceia, cărora binele și interesele economice și financiare ale patriei și statului le zac la inimă.

Sibiu, la 16 Iulie 1920.

Comitetul de acțiune:

Ion de Preda
președinte.

Gustav baron Bedeus
secretar.

Informațiuni

Când se va începe schimbarea coroanelor? După unele știri, în zilele din 1—5 August se va face schimbarea coroanelor în tot Ardealul. Spre acest scop 150 de automobile cu hârtie-monedă însoțite de puternice gărzii de soldați vor fi trimise zilele acestea în Transilvania.

Anglia dorește pacea generală. Ziarele franceze aduc declarația ministrului en-

glez Lloyd George făcută către Millerand ministrul francez, în care spune: Trebuie neapărat să ajungem să încheiem fără întârziere pacea pretutindeni și cu toată lumea.

America a început comerțul cu Rusia bolșevică. Știrile mai noi vestesc, că Americanii au început să facă schimb de mărfuri cu bolșevicii ruși; deci comerțul între America și Rusia e liber ca înainte de războiu.

Măsurarea greutateilor. Se face cunoscut, că biroul de măsuri și greutate din Sibiu și-a început activitatea cu ziua de 22 Iulie. Partidele cari au astfel de măsuri și greutate, ce sunt supuse verificărilor periodice, sunt rugate a se ține strict după ordinul, care e indicat în înștiințarea dela 17 Iulie 1920. Orele de serviciu sunt în zilele de lucru dela 7 până 1 a. m., Duminecă și în serbători dela 9 până 11 a. m.

Comitetul sibian pentru stabilirea dreptului la improprietărire. În ședința ținută în 5 Iulie la primăria orașului, pentru împărțirea pământurilor din Sibiu, au fost aleși: Dr. Wilhelm Klein și Nicolae Simțiön, ca locuitori din Sibiu în comitetul local. În deosebi e de observat, că aici nu e vorba de comisiunea agrară locală, ci pur și simplu de comitetul care să formeze lista pentru împărțirea pământului.

Ploi și revărsări de ape s'au întâmplat zilele trecute în mai multe părți. S'a revărsat Murășul, Someșul și alte riuri mai mici. Liniile ferate încă au fost stricate în diferite părți. Murășul s'a vărsat prin ținuturile dela Murăș-Ludoș, între Aiud și Vințul de sus, iar Someșul a umplut de apă câmpiile Sălagiului. A fost stricată linia ferată Baia-mare—Jibău—Dej. În jurul Clujului încă au inundat unele riuri mai mici.

O bună recoltă a viilor să prevadă în părțile Aradului. Strugurii se arată foarte frumoși și mulți. Oamenii sunt însă îngrijorați din lipsa de buți.

Imobilizarea lânii. Consiliul de miniștri a hotărât cu Nr. 1026—1920, ca să poată împiedeca orice acaparare sau contrabandă de lână, următoarele: Lână să nu fie înstrăinată, fiind imobilizată la dispo-

ziția Ministerului de Industrie, care prin agenți speciali autorizați va strânge lâna pentru a o distribui fabricilor de postav. Numai lâna și efectele reformate (cârpele) nu pot fi transportate decât cu autorizarea Ministerului; fabricatele de lână, ce ies din fabrici spre espediare, sunt libere.

După o altă ordinațiune mai nouă, așa se spune, lâna ar fi liberă de orice imobilizare. S'ar fi constatat adecă, că în România întreagă sunt 8½ milioane de oi, cari dau cel puțin 17 milioane kilograme de lână, o cantitate ce acopere destul de bine toate lipsurile de lână ale țării.

La numărul de față e adaus al doila Memoriu în cauza schimbării coroanelor.

Petrecere în Cristian. Corpul didactic român și săsesc din Cristian invită la producțiunea teatrală împreună cu concert și declamări, ce se aranjează. Duminecă în 1 August, în sala cea mare a bisericii evanghelice luterane din loc, în favorul orfanilor și mormintele eroilor căzuți în războiu. Începutul la 7 ore seara. Trenul pleacă din gara Sibiu la 4 ore fix.

Teatrul drășenesc în Sibiu. Compania dramatică română „M. Eminescu” cu concursul dlui Vasile Leonescu dela Teatrul Național din București și alte multe persoane artistice, va da 3 reprezentații: Luni 26 Iulie „Femeia îndărătnică”, comedie în 5 acte de Schakespeare; Marți „Athello”, tragedie în 5 acte de Schakespeare; Mercuri 28 Iulie „Tosca”, dramă în 4 acte de Sardou. Bilete se află de vânzare la Librăria „Foaia Poporului” și seara la cassa. Indemnăm publicul sibian la o cât mai bună cercetare a acestor 3 reprezentații de valoare artistică recunoscută.

Bioscopul Apollo din Sibiu. Piața Hermann, continuă zilnic reprezentațiile cu un program variat și interesant. Tot a doua zi e un program nou. În 24—25 Iulie se va reprezenta renumita dramă în 5 acte „Chiffonette”. Zilnic 2 reprezentații: la 7 și 9 ore seara.

Redactor responsabil: Nicolae Bratu.
Editura și tiparul: „Tipografia Poporului”
Cenzurat de: Cenzura Sibiu.

Aviz.

Poseșorii de cecuri în Coroane române de banca G. V. Hamory America la adresa băncii Kaschauer Kreditbank Kaschau (Kassai Hitelbank Kassa) sunt rugați a se prezenta cu aceste cecuri și acte doveditoare de posesiune la „ALBINA” institut de credit și economii Sibiu, care este încredințată cu rescumpărarea lor.

„ALBINA”
institut de credit și economii.

„PEATRA”

Bancă economică-comercială și de credit, societate pe acții în Sibiu.

Au sosit diferite mărfuri și cereale

cu prețuri moderate în localul de prăvălie din Sibiu, strada Pintenului (Sporergasse) Nr. 28 și la secțiile din Bradu, Cașolț și Noul-săsesc.

Căsătorie. Un tânăr de 27 ani, cu o avere frumoasă în bani fost mai mulți ani în America, caută cunoștință unei fete sau neveste fără copii, de 17—24 ani, care se fie cinstită și cu oarecare avere. Se preferă o căsătorie într-o familie cu boltă sau altă afacere. Scrisori serioase sunt a se trimite recomandat la administrația „Foaia Poporului”, de unde se vor trimite mărului respectiv.

De vânzare

4 vaci cu lapte, tinere, bune de prăsilă, 2 tauri de câte 1 an și 8 luni, toate de rasă Siementaler, apoi 1 lepe bune, una are și un mânz mic. A se adresa la Elena Mohan, Sibiu, Strada Schwimmschul Nr. 6.

CONSTANTIN BANU

curelar

Sibiu, str. Faurului 7.

Prăvălie asortată cu tot felul de articole gata de curelărie, precum hamuri, șerpăre cu flori galbene, jambiere, curele de mașini etc. Comande încă se efectuează după dorință. Serviciu solid. Prețuri convenabile.

O damă văduvă din familie bună ar merge de găzdoie la un preot sau la un domn văduv. Adresa la „Foaia Poporului”.

Calfă de morar se primește imediat la George Baltes, arăndaș și morar în Mohu, jud. Sibiu.

Cerneală

bună, neagră, în sticle mici, diferite mărimi, se află de vânzare cu duzina, în lăzi de 10—15 duzine, la Librăria „Foaia Poporului”, Sibiu, str. Măcelarilor Nr. 12.

In atențiunea proprietarilor de mori!

1 moară dublă cu postament, 2 perechi de pietre 36 cu transmisiune, lagăre etc. cu curea principală și curea de platră, 1 curățătoare combinat (Taraș Trieur, mașină de cojit), 1 Plansichter compl. pentru 1 pasaj, 1 ferăstrău circular, 1 Locomobilă transportabilă 16.5 m, 2 suprafață de încălzit cu 32-țevi de fierbere 10 mm. țaria tablei al cazanului bună pentru funcționarea cu curea.

Prețul să poate afla la:

Schieb fabrică de mașini s. p. a.
Sibiu, Strada Sării 37
Se poate vizita la instalațiunile de moară Trappold.

Căpitan în rezervă

NICOLAE BALTĂREȚU
Avocat

fost St. Comisar Regal Raportor la Curtea Marțială a Comand. Trupelor din Transilvania, București, Strada Cesar-Bolici 14.

INFORMAȚIUNI

pentru Transilvania, Sibiu, Strada Schewiss 14

ORADEA-MARE

Strada Calvin 1 la Avocat
Dr. AUREL ZIGREA

Hârtie maculatură

se află de vânzare cu chilogramul la librăria „Foaia Poporului” în Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 12.

O stelaje de prăvălie,

în stare foarte bună,
cu lădași și cu 2 pulte
de vânzare. I-I

Kleine Erde 10. parterre

Ferți-vă de agenți de schimb, cari cutreeră satele și orașele și vă pot înșela în ce privește schimbul banilor și cari vă pot da bani rău ștampilaji.

Casă de schimb românească

Sibiu, Str. Măcelarilor 5

„STEUA”

Societate în comandită **Candrea și soții**

Cumpărăm și vindem: Dolari, Lei, Mărci, Lire sterline, Lire Italiene și alte bancnote, precum și obiecte de aur și argint, pe lângă prețurile cele mai mari posibile.

Cumpărăm tot solul de lucruri găsite în pământ de aur, argint și aramă.

Înainte de a vă schimba bani ori de a vă vinde obiectele de aur și argint ce aveți, întrebați și la noi.

BANCA CHRISSOVELONI

:: **Societate Anonimă Română** ::
Centrala: București Capital societar
Str. Lipscani Nr. 17. 100 Milioane Lei

SUCURSALA SIBIU Strada Ciznădiei 30.

Răscumpără Cecuri și Asignațiuni Americane. Primește

Depuneri spre fructificare în Lei și bonifică 3% dobândă.

Finansează și participă la Întreprinderi Industriale și

Comerciale. Primește asemnări de Lei asupra piețelor

principale din Regat. Cumpără și vinde Dolari, Mărci, Lei.

:: Face toate operațiunile de bancă. ::

Directorul: A. Boiu.

Anunț Orient.

Au sosit: Vase de gătit

care rezistă celui mai mare foc, apoi: răvare de flori frumoase, vase pușculițe, vase mici și de jucat de tot solul la

SAM. KLUSCH

Sibiu Strada Gărei No. 11 Sibiu

Cel mai ieftin izvor pentru cumpărarea

:: articolelor de bucătărie ::

VINURI

de calitate primă pe lângă prețuri ieftine se află la Firma

RUDOLF WOLF

mare depozit de vinuri

SIBIU ■ Strada Șaguna ■ SIBIU

Se primesc unul sau doi băieți cu 4-8 clase primare ca învățăcei la tipografia „Foi Poporului”. Doritorii să se adreseze la administrația „Foi Poporului”, Sibiu, Str. Măcelarilor 12.

Se caută de cumpărat sau schimbat (contra unei vaci albe maghiară) o vacă frumoasă Simentaler sau Pinzgauer cel puțin cu 12 l. lapte zilnic cu vîșea. Căminăria închisorei str. Gropi 2a.

BANCA CENTRALĂ

pentru industrie și comerț soc. pe acții

Cluj, Str. Regina Maria 6,

FILIALA SIBIU

STRADA CIZNĂDIEI Nr. 7, ETAJ II.

Capitalul societar urcat la:

Cor. 100.000.000.

Depuneri spre fructificare

primește și bonifică începând cu 1 Iulie a. c.:

în Cont-Curent 3½% Netto
pe libel de depunere 4½% „

:: conform condițiilor în vigoare ::

Cumpără și vinde efectiv: Lei, Mărci, Dollari, Lire ital., Franci, precum și alte valute.

Importează și exportează tot felul de mărfuri, produse economice și industriale.

Reface, naționalizează și întemelază tot felul de întreprinderi industriale de prima importanță.

Organizează și îndrumă dezvoltarea vieții noastre economice-comerciale și financiare în o alvie sănătoasă și națională.

BANCA CENTRALĂ

pentru industrie și comerț, societate pe acții

:: precum și filialele aceleia ::

formează piatra fundamentală a vieții noastre economice-comerciale și financiare moderne, — după desrobirea milenară —, deci merită și trebuie sprijinită din partea tuturor românilor de bine.

Coase bune

și ieftine se află de vânzare la Bucur Tincu în Rășinar.

Ca morar

caut loc la o moară de apă sau cu motor. Simion Avram în Necrich, județul Sibiu.

La 1 August 1920 va apare în Cluj

▪ INFRĂȚIREA ▪

mare ziar politic de seara al intereselor tuturor claselor sociale.

▪ INFRĂȚIREA ▪

va apare zilnic la ora 4 p. m.

in
8 PAGINI 8

DESPĂRTĂMÂNTUL MAȘINELOR

AL REUNIUNEI ECONOMICE SĂSEȘTI ARDELENE

:: SIBIU

Biroul și depozitul:
STRADA SĂREI No. 22

Cel mai mare magazin de vânzare pentru mașini și unelte de agricultură din Ardeal!

Adresa scrisorilor:
Despărțământul Mașinelor

Furnizăm prompt din depozitul nostru:

Ulei de uns

pentru mașini de îmblățit și mori, ulei de cilindru, ulei de dynamo, lustre, ulei

de rapiță, unsori de mașini (Tovotte), unsori de care prima calitate. Piatră vînată englezesc 98/99%, prav pucioasă, cue de potcoave, greși pentru coase, Klingerit și alte materiale de călăfăruit,

manometre sfoară manilla original american, pături de cai, curele motrice englezești.

al Comitetului central ardelean, lucrat de fostul secretar general la Resortul de finanțe Ioan I. Lăpădatu și înaintat Ministrului de finanțe ad interim Tache Ionescu, în cauza scoaterii coroanelor din circulație.

Domnule Ministru!

În legătură cu memoriul nostru în chestiunea unificării sistemului monetar, memoriu, ce mi-am luat voie a Vă remite săptămâna trecută și în care am tratat această chestiune numai în considerațiuni generale, Vă rugăm a ne îngădui, să revenim asupra soluțiunilor propuse, să le întregim și justificăm și cu alte amănunte, arătând totodată și modalitățile, după cari ar urma să fie aplicate în practică.

Regretăm, că această chestiune, care după natura ei, ar fi fost să se trateze în „camera caritatis”, a ajuns obiect de publicitate. Cauza însă nu suntem noi. Dacă comisiunea pentru unificarea valutei, instituită de ministerul finanțelor, în Martie a. t. s'ar fi ocupat mai dinadins de problemele acestei chestiuni, desigur s'ar fi lămurit în deajuns, fără a ajunge — în forma aceasta — în discuție publică. Azi însă, în ceasul al 12-lea, când Onoratul Guvern e în preajmă de a-i da o rezolvire definitivă, suntem datori a o discuta și lămuri pe ori ce cale.

În memoriul precedent am arătat, că baza pentru unificarea sistemului monetar, prin retragerea și întocmirea biletelor băncii austro-ungare în monedă națională, trebuie să fie raportul de valori, **cursul de paritate**, dintre coroană și leu de pe timpul unirii noastre cu vechiul regat.

Opiniunea aceasta a noastră, deși am justificat-o cu argumente obiective, a căror îndreptățire nu poate fi contestată, totuși a produs — în anumite cercuri — oare care senzație și a fost considerată, ca o cerere exagerată, menită a greva peste măsură finanțele statului și a favoriza pe speculanții îmbogățiți.

Fără a fi combătuți în meritul argumentelor aduse, ni s'a opus raportul de acum, **cursul comercial actual** dintre coroană și leu, ca singurul îndreptățit a forma baza pentru retragerea și înlocuirea biletelor băncii austro-ungare.

Față de această părere ne vedem nevoiți a accentua, că cursul actual, e un curs trecător, determinat de împrejurări momentane, care îl pot schimba de pe o zi pe alta, în sus sau în jos. Cu un astfel de curs, se pot încheia afaceri comerciale, ce atârnă de învoirea și interesul părților. În nici un caz însă nu se poate tranșa o operațiune financiară de stat, determinată de condițiunile și intențiunile tratatelor de pace și de considerațiuni superioare unor pure afaceri comerciale.

Dispozițiunile tratatelor de pace¹⁾ obligă statul să retragă și să *înlocuiască*²⁾ biletele băncii austro-ungare cu monedă națională. Deși Conferința de la Paris a admis, că statul să-și determine singur condițiunile de înlocuire, totuși nu rezultă din nici o dispozițiune, că aceasta înlocuire poate fi identică cu un schimb pe baza unui curs comercial fluctuabil, în un moment, când poate fi convenabil uneia dintre părți și poate fi dăunător celeilalte. Din potrivă, tratatele conțin dispozițiuni³⁾ cari caută să asigure cetățenilor cel mai echitabil tratament în toate aranjamentele financiare, necesitate prin discompunerea vechii monarhii austro-ungare și prin reorganizarea datoriei publice și a sistemului monetar. Tratatetele, în toate chestiunile financiare și

valutare, ce au a se rezolvi prin schimb, stabilesc cursuri fixe, după cari sunt a se calcula. Chiar numai în dispozițiunile relative la înlocuirea biletelor de coroane, nu se amintește de curs. Din totalitatea acestor dispozițiuni rezultă însă, că înlocuirea trebuie să fie o despăgubire echitabilă pentru danele provenite din devaluarea și nimicirea sistemului monetar austro-ungar.

Desigur, din astfel de considerațiuni, în nici unul din statele, cari și-au unificat valuta, moneda străină n'a fost retrasă și înlocuită pe baza cursurilor comerciale.

Franța și Belgia au înlocuit mărcile germane cu moneda lor națională după paritatea 1 M = 1'25 frcs., deși nici când s'a făcut înlocuirea și nici astăzi valoarea comercială a unei mărci nu a trecut și nu trece peste 30—32 centime. Se zice însă, că Franța și Belgia au putut înlocui moneda germană pe paritate, deoarece Germania e obligată⁴⁾ a-și menține sistemul monetar și astfel cele două guverne — francez și belgian — vor putea valora moneda retrasă. Adevărat. Cu toate acestea, atât Franța cât și Belgia au luat — prin înlocuirea monedei germane — asupra lor o sarcină și un rizic destul de considerabil. Aceste state își vor putea valora, fără pagubă, moneda germană retrasă, numai dacă Germania nu decretează vre-o devaluare și numai după ce marca germană își va recâștiga valoarea normală dinainte de războiu, cu alte cuvinte va ajunge la paritate. Până atunci ambele state au a suporta dobânzile sumelor luate asupra lor în scopul retragerii și înlocuirii biletelor germane. În sfârșit se mai spune, că sarcinile, luate asupra lor de Franța și Belgia, sunt mai mici, ca cele ce le-ar lua — în cazul unei operațiuni similare — statul nostru. Just, însă și teritoriile noastre cu bogățiile lor sunt neasemănător mai mari și mai multe.

Italia a avansat asupra fiecărei coroane austro-ungare 60 centesime, avans, care, cum ni se comunică, în timpul din urmă a fost urcat la 80 centesime și nu e exclus să-l întregască la paritate. Ca și în Franța și Belgia, la retragerea și înlocuirea ei, moneda străină a avut un curs comercial cu mult inferior avansurilor date. Azi o coroană abia face 10 centesime.

În Ceho-Slovacia coroanele austro-ungare au fost înlocuite cu coroane checo-slovace, cari azi — în urma unei politici economice și financiare conștiente — echivalează pe piețele străine cu lei românești. Cetățeanul checo-slovac n'a pierdut nimic din coroana avută, care nu era cu nimic mai bună ca coroana, ce se găsea la noi. Din potrivă a câștigat, deși statul a luat asupra sa — prin retragere și înlocuire — o sarcină de cca 16 miliarde coroane. — Se spune însă, că statul checo-slovac, neavând altă monedă națională, a trebuit să purceadă astfel. Adevărul este, că ar fi putut și a și voit să-și creeze o altă monedă, „sokolul”, egal cu francul francez. A trebuit însă să renunțe, spre a nu păgubi pe proprii săi cetățeni.

Se invoacă pilda Jugo-Slaviei, unde se crede, că coroanele austro-ungare ar fi fost retrase și înlocuite pe cursul de 1:4. În fapt nu e așa. În Jugo-Slavia nu s'a făcut unificarea monetară și noile teritorii n'au trecut la valuta de dinar. Biletele emise în timpul din urmă sunt nește bilete provizorii, care indică, pentru circulația internă,

¹⁾ A se vedea art. 18 din tratatul cu Germania. Acest articol însă nu exclude posibilitatea unei schimbări în sistemul monetar german. Germania poate reduce puterea licitatoare și valoarea legală a monedei sale, dacă o face pentru întregul său teritoriu.

cursul fix de 1 dinar = 4 coroane. Raportul acesta e mai favorabil ca cursul comercial de 1:3 dela noi. El corespunde, luând de bază cursul leului și al dinarului asupra străinătății, unei relații de 1:1'60. — Suntem încredințați, însă, cel puțin din felul cum a fost tratată chestiunea în presa jugoslavă,⁵⁾ că retragerea și înlocuirea definitivă, nici aici nu se va putea face în condițiuni mai desavantajoase ca în Italia și Ceho-Slovacia.

La noi, se susține de anumite cercuri, că retragerea și înlocuirea coroanelor azi nu se mai poate face decât pe baza cursului comercial actual. Se afirmă însă, că dacă retragerea ar fi urmat mai înainte sau îndată după unire, s'ar fi putut face cu un curs mai favorabil, ori poate chiar și pe paritate. Mărturisim, nu înțelegem aceste rezonațe. Le-am înțeles în parte, dacă ne-am găsi în situația Franței sau a Belgiei față Germania. Atunci s'ar mai putea admite, să se retragă moneda străină pe un curs, pe care să se poată valora cât mai ușor. În situația în care ne găsim însă, coroanele retrase nu vor mai fi moneda nici unui stat și nu vor putea fi valorate decât numai la lichidarea băncii austro-ungare, de unde vom primi aceeași contra-valoare ori mai curând, ori mai târziu. La noi, ca și în toate celelalte state mărite sau formate din teritoriu austro-ungar, retragerea și înlocuirea biletelor de coroane depinde exclusiv de sarcina pe care statul trebuie să o ia asupra sa în scopul acestei operațiuni. Și atunci e clar, că dacă statul înainte cu o jumătate de an sau cu un an ar fi putut înlocui coroanele pe paritate, nu e motiv să nu o facă aceasta și mai târziu. O singură împrejurare ar putea fi luată în considerare: faptul, că acum probabil să găsim în circulațiune sume mai mari, ca mai înainte. Însă pentru aceasta nu poate fi responsabilă populațiunea. În Ceho-Slovacia și Jugo-Slavia la înlocuire, s'au găsit aproape de două ori atâtea coroane, în circulațiune, ca câte se găsiseră la stampilare. Și cu toate acestea, nimenea nu s'a gândit să păgubească pentru aceasta pe detentorii de monedă veche austro-ungară. — În fine, ce privește teama, că din o înlocuire mai favorabilă, ori poate chiar pe paritate, ar câștiga numai speculanții, ea nu trebuie să facă îngrijiri și îndoiebi nu trebuie să ne determine la un act de nedreptate față de masele mari ale poporului. Statul își poate rezerva dreptul să refuze înlocuirea monedei, ajunsă în mâna detentorilor prin speculă și celor ce nu ar putea dovedi contrarul, să li-o înlocuiască pe cursul de zi.

În memoriul nostru precedent am arătat, că cea mai gravă consecvență a înlocuirii biletelor băncii austro-ungare pe baza cursului comercial actual, sau, peste tot, pe baza unui curs sub paritate, ar fi, că întreaga avere de creanțe în valută de coroane a cetățenilor noștri, s'ar reduce în modul cel mai păgubitor. Or, aceasta ar însemna o mare nedreptate, special ce privește creanțele mai vechi, contractate în valută bună sau nu atât de deteriorată, ca cea de azi.

Se spune uneori, că reducerea de care vorbim, e mai mult o iluziune. Noi ținem, că e o realitate, care se va întâlni la tot pasul.

¹⁾ A se vedea art. 189 din tratatul cu Ungaria și art. 206 din tratatul cu Austria

²⁾ În textul tratatelor se spune: *remplacer* = *ersetzen* = *helyettesiteni*, adică a înlocui, a suplini, a desdauna.

³⁾ A se vedea art. 189 din tratatul cu Ungaria și art. 215 din tratatul cu Austria.

⁵⁾ „Slovenski Narod” din 19 V. 1919 se ocupă pe larg de cererile roaților de a se face înlocuirea coroanelor pe cursul de paritate 1 Dinar = 1'04 Cor. — „Jugoslavischer Lloyd” din 30 VIII. 1919 arată, că reprezentanții federaționale agricole slovene, în anchetele lor, deasemenea au cerut retragerea după raportul 1:1.

Să presupunem, că A și B au avut înainte de războiu capitaluri egale. A a cumpărat un imobil cu 100 de mii de cor., ceea ce echivala cu 100 de mii de lei, iar B și-a dat suma ca împrumut hipotecar. După unificarea valutei, A rămâne cu averea neatinsă, iar creanța lui B, care reprezenta aceeași valoare, se va reduce, amăsurat cursului de schimb, la 50 sau chiar 30 de mii de lei.

Înainte cu 2—3 ani, cineva a vândut o pădure cu condiția ca prețul să i se achite în 20 de rate anuale de câte 100 de mii de cor. După unificarea valutei, ratele scadente se vor reduce la 50 respective 30 de mii de lei. Vânzătorul pierde, iar cumpărătorul câștigă nu numai că plătește o valoare neasemănat mai mică, ca cea contractată, dar și valoarea pădurii a crescut fără samăn.

Acelaș lucru se va petrece cu scrisorile fonciare, obligațiunile întreprinderilor, împrumuturile pe gaj, pretensiunile întemeiate pe contra-servicii deja efectuate, depunerile, împrumuturile simple, etc. etc.

Nu trebuie pierdut mai departe din vedere, că prețul celor mai multe creanțe ține astăzi seamă și de devaluarea monedei. O acțiune de întreprindere mai veche, costă astăzi întreit și împătrit decât valoarea ei reală. În astfel de cazuri pagubele vor fi și mai mari, ca cele din pildele precedente.

În sfârșit trebuie să remarcăm, că și leul în care ar urma să se transforme și lichideze creanțele de coroane, încă e o monedă deprețuită. E drept, că peste un anumit timp această monedă își va recăștiga valoarea ei originală. Însă această împrejurare nu va schimba întru nimic raportul de valori produs prin retragerea și înlocuirea corodelor pe cursul comercial. Pe când cetățeanul vechiului regat va avea în mână un leu bun, iar ceho-slovacul o coroană echivalentă cu acest leu bun, detentorul creanțelor ardeleni va rămâne numai cu 50 ori chiar cu 30 de bani buni, cari însă nici când nu vor fi un leu.

În nici unul din statele, în care s'a dus la îndeplinire unificarea sistemului monetar, creanțelor nu li s'a adus o astfel de păgubire. În Franța și Belgia creanțele în mărci germane au fost echivalate — spre folosul populației — în franci. În Italia creanțele au fost tratate după raportul cu care s'au înlocuit biletele băncii austro-ungare. Pentru o creanță de 1000 cor. a avut a se plăti respective încassa 600, de prezent 800 lire. Dar deși raportul acesta e cu mult mai favorabil, ca cel ce se pare a se fi preconizat la noi, totuși a produs multe și mari nemulțumiri, astfel încât prin un decret regal din 27 Nov. 1919, s'a încuviințat, ca cei ce se cred neîndreptățiți prin lichidarea creanțelor pe raportul fixat, să se poată adresa justiției spre a li se face dreptate. Procesele ce s'au născut pe această chestiune complicată, cum am arătat în memoriul precedent, și cu dispozițiunile tratatelor de pace, sunt o dovadă a precauțiunii și griiei cu care trebuie tratată chestiunea creanțelor. În Ceho-Slovacia creanțele s'au păstrat în întregime, iar în Jugo-Slavia sunt și astăzi neatinse. Pe întreg teritoriul austro-ungar, trecut la Jugo-Slavia, cărțile și socotelile de afaceri se poartă în valuta de coroane.

Astfel prezentându-se lucrurile, noi n'am crezut nici un moment că România să fie primul stat, care să admită, ca chestiunea creanțelor în valuta de coroane să fie tratată în un mod ce ar atinge atât de păgubitor averea câștigată cu trudă și greutate de generații întregi a populației de dincoace de Carpați. N'am crezut și a fost pentru noi, Domnule Ministru, o satisfacțiune deosebită, când a-ți admis că chestiunea creanțelor trebuie tratată după un regim special.

Dar oricât de just și motivat ar fi un regim special pentru transformarea și lichidarea creanțelor în valută de coroane, regim, care să se întemeieze pe valoarea monedei la datul, când singuratecele creanță au luat ființă, astăzi un asemenea regim e aproape cu neputință a fi realizat în practică. Tot asemenea ținem, că e cu neputință a deosebi creanțele de moneda fiduciară din circulațiune.

Adevărat, că la ultimile devalvații din fosta monarhie austro-ungară, creanțele au fost tratate deosebit de moneda de hârtie din circulațiune. Astfel, moneda împărătească din 1811, prin care valoarea monedei de hârtie a fost redusă la $\frac{1}{5}$ parte, pentru creanțe a stabilit, pentru tot timpul dela 1 Ianuarie 1799 până la 31 Martie 1811 o scară de valori, după luni și ani, în baza căreia cu cât o creanță era mai veche cu atât trebuia rescumpărată cu o valoare mai mare. După această scară de valori, pe când o creanță din Ianuarie 1799 avea să se plătească cu 970 unități din noua monedă, pe atunci pentru o creanță din 1811 nu trebuia plătit decât 200 astfel de unități.

Dar ceea ce s'a putut face acum o sută și mai bine de ani, nu se mai poate face astăzi, când viața și organizațiile de credit au ajuns la cele mai complexe forme și expresiuni. Astăzi creanțele, cu deosebire în cursul războiului, au trecut prin atâtea preschimbări, încât e aproape cu neputință a se stabili valoarea lor originală. Depuneri dinainte de războiu au fost prefăcute în împrumuturi de stat, iar moneda devaluată din cursul războiului a fost plasată în efecte emise în valută normală. Astăzi dacă ar fi să se stabilească originea creanțelor după timpul la care au fost emise, fără a se ține seama de mâinile prin care au trecut, cu greu se va putea face dreptate. Dimpotrivă, dacă ar fi să se cerceteze valoarea monedei la timpul când a ajuns în mâna actualilor detentori, s'ar produce atâtea complicațiuni tehnice și juridice, din cari ar fi aproape imposibil a mai ieși. Exemplu ne poate servi Italia, despre care am arătat, că deși a făcut schimbarea monedei străine pe 80 centesime, totuși procesele pentru validitatea creanțelor în moneda în care au fost contractate au trebuit să fie admise chiar prin decret regal.

Lichidarea creanțelor pe baza unei scări de valori, pe lângă complicațiunile tehnice și juridice ce le-ar produce, ar putea să fie fatală pentru multe întreprinderi, cauzându-le ruina. O bancă, al căre pasiv ar consta din angajamente mai vechi decât plasmamentele sale active, ar putea prea ușor să ajungă în faliment.

Din aceste și alte multe asemenea motive ne-am văzut îndemnați să propunem lichidarea monedei fiduciare și a creanțelor în valută de coroane pe cursul de paritate. Singur acest curs ar putea da o rezolvire netedă, ușoară și cât mai dreaptă a acestei grele și complicate chestiuni a unificării sistemului monetar.

Domnule Ministru!

Dacă noi, spre a încunjura și a evita mari nedreptăți și nemulțumiri, n'am putut afla o altă soluțiune decât aceea, care s'a acceptat și în alte state: echivalarea coroanei cu moneda națională, în cazul nostru cu leul, Vă mărturisim, că nu ne-am gândit nici un singur moment, că populațiunea noastră să nu-și ia și ea partea la jertfa, ce statul trebuie să o aducă în scopul acestei operațiuni financiare.

În acest gând și în această hotărîre a noastră își găsește explicare ideea impozitului general și progresiv de avere și beneficii de războiu, care ar fi să restituie statului sarcina, ce ar trebui să o ia asupra sa în scopul echivalării coroanei cu leul. Impozitul de avere și beneficii de războiu,

oricât de combătut ar fi el în marile țări ale apusului, este singura soluție, pe care guvernele și opinia publică din Ceho-Slovacia, Austria și Jugo-Slavia se pare că ar fi acceptat-o în scopul regulării finanțelor de stat și a sistemelor monetare. România, ca și multe alte state, nu va putea consolida și nu va putea arunca asupra generațiilor viitoare datoriile contractate în cursul inflației monetare, datorii între care are a se număra și ceea ce o va lua în scopul retragerii și înlocuirii biletelor de coroane. Aceste datorii va trebui să le reguleze încă sub durată inflației, ceea ce nu se poate închipui decât prin impozitul de avere și beneficii de războiu. În bugetele viitoare, statul nu va putea duce decât împrumuturi, cari se vor putea suporta cu veniturile corespunzătoare și posibile în împrejurări valutare normale.

Soluțiunile propuse de noi sunt o urmare firească a acestor convingeri. Traduse în practică ni le-am închipuit astfel:

1. Pentru biletele băncii Austro-Ungare din circulațiune, statul va da în bani gata atât, cât circulațiunea să nu sufere, dar cel puțin 50 de bani pentru 1 coroană;

2. pentru diferență se vor da titluri de stat, care se vor îngloba la datoria publică, având să fie regulate din prilejul aranjării finanțelor statului prin impozitul de avere și beneficii de războiu.

Urmându-se astfel se salvează — cum am arătat în memoriul precedent — o avere națională de mai multe miliarde și se asigură statului un venit fișcal cu atât mai mare.

Avantagiile acestea sunt clare și ușor de înțeles. O simplă comparație, le va arăta.

Presupunem că moneda străină din circulațiune face 6 miliarde, iar creanțele cel puțin alte 6 miliarde. Rambursând statul moneda cu 50% și urmând a se trata și creanțele după aceeași relație, consecvențele vor fi: un împrumut în număr de 3 miliarde lei, pe care trebuie să-l iee statul pentru rambursarea biletelor străine și o reducere în averea națională de 6 miliarde (3 miliarde la moneda și 3 miliarde la creanțe).

Aplicându-se asupra averii naționale de 6 miliarde un impozit de avere, pe baza progresivității, acceptată de curând în Austria, statul ar încasa — după o socoteală aproximativă — 1'7 miliarde, cu care s'ar putea achita în parte împrumutul de 3 miliarde luat în scopul rambursării. Sarcina ce ar mai rămâne ar fi 13 miliarde.

Primindu-se soluțiunea noastră și rambursându-se integral moneda străină, rezultatul ar fi următorul: un împrumut de 3 miliarde în lei pentru partea rambursabilă în monedă și o sarcină de 3 miliarde în titlurile ce s'ar da detentorilor de bilete străine. O sarcină totală de 6 miliarde. Avera națională de 12 miliarde ar rămâne întreagă. Asupra ei s'ar putea încasa un impozit de avere de 4'5 miliarde (1'7 miliarde pentru primele 6 miliarde și 2'8 miliarde pentru următoarele 6 miliarde, care în cazul dintâi s'ar nimici), rămânând asupra statului, din sarcina de 6 miliarde, 1'5 miliarde.

În definitiv interesele statului nu sufer mai mult în cazul al doilea, ca în cel dintâi. În schimb în cazul prim se nimicește jumătate din averea națională, care se salvează în cazul al doilea. Această avere de creanțe însă în realitate, desigur, e cu mult mai mare și deci și interesul fișcal al statului și cel al populației mai bine servite. Astfel pusă chestiunea — încât combinațiunile noastre cu privire la impozitul progresiv de avere se apropie de realitate — e natural, că soluțiunea ce am propus, din toate punctele de vedere, e mai preferabilă.

Sibiu, la 12 Iulie 1920.